

Van krabbels **tot graffiti**

Heerlijk om te zien hoe je kind urenlang aan tafel met zijn tong uit de mond en een potlood in zijn hand alles om hem heen vergeet. Maar wist je dat zijn tekeningen ook een hoop over zijn karakter zeggen? ➤

Geef je te veel complimenten, dan kan je kind gaan twifelen aan jouw oordeel

Eeuwenoude symbolen

Aan tekeningen schijn je een hoop af te kunnen lezen over de innerlijke roerselen van een kind. Toch moet je daar voorzichtig mee zijn en dat vooral overlaten aan de professionals. In het algemeen zijn er wel wat opvallende 'symbolen' die kinderen over de hele wereld in hun tekeningen laten zien. Vooral als kinderen nog jong zijn en nog echt vanuit 'zichzelf' tekenen (en niet zoals ze het hebben geleerd van volwassenen). Deze symbolen lijken wel in het onderbewuste doorgegeven door onze voorouders. **Hier een paar van de meest voorkomende en hun betekenis:**

Een huis. Kinderen over de hele wereld tekenen ze vrijwel op dezelfde manier. Jonge kinderen zetten ze vaak rond op papier, wat inhoudt dat ze hun huis nog zien als een veilige baarmoeder. Wat oudere kinderen tekenen meestal een vierkant of een rechthoek met een driehoek erbovenop als dak. Zelfs kinderen uit landen waar dat soort huizen eigenlijk niet voorkomen, doen dat. Een huis, en zeker een stevig vierkant huis, staat voor geborgenheid, bescherming, afgrenzing, een veilig 'thuis'. De driehoek staat symbool voor de driehoeksverhouding tussen vader, moeder en het kind zelf.

De zon. Zie je terug op tekeningen van ieder kind. Het begint als een cirkel zodra een kind zich bewust is van zijn eigen ik. Hoe jonger het kind, hoe groter de cirkel, want 'ik' is dan nog het allerbelangrijkst! Al snel volgen daarna de 'zonnestralen' of 'voelsprietten' om de cirkel heen. Je kind gaat vanuit zijn veilige cirkeltje de wereld verkennen!

Stippen. Niet zomaar wat achteloos neergezette puntjes, nee, ze staan symbool voor gevoel voor ritme! En dan hebben we het niet over de chachacha, maar over dagelijks terugkerende ritmes; de zon gaat op en onder (en weer op), er wordt gegeten en geslapen, naar school gegaan en naar voetbal, en ga zo maar door. Stippen tekenen heeft ook een duidelijke link met het ik-besef.

Grote mammoeten hier!

Sinds er mensen op aarde bestaan met enige vorm van zelfbewustzijn, wordt er getekend. In eerste instantie om te kunnen communiceren met andere mensen ('Grote mammoeten hier!'), maar later ook om ervaringen van de dag te verwerken, grip te krijgen op de wereld, gevoelens te uiten, stress te ontladen (lekker krassen!)... En zo zijn er nog wel tig redenen te verzinnen waarom mensen – en vooral kinderen – tekenen alsof hun leven ervan afhangt.

Een boom. De eerste tekening die een kind maakt van een boom, lijkt vaak op een hand met uitgespreide vingers. Een boom staat symbool voor het leven en voor overleven. Want niets veiliger dan een boom om in te klimmen als er gevaar dreigt! Tekent een kind een boom vlak naast een huis, dan is de band met zijn moeder nog heel sterk. Vanaf een jaar of 7 zie je vaak dat de boom steeds meer naar de zijkant schuift. Zijn moeder wordt al iets minder belangrijk in zijn leven. Maar pas op: je kind kan ook gewoon letterlijk de boom in de buurt van jullie eigen huis tekenen. Als die toevallig ver weg staat, zegt dat dus weinig over de moederbinding...

Een boot. Vooral kinderen tussen 8 en 12 jaar tekenen ze. Dit staat symbool voor de ontdekkingsstocht, het varen naar onbekende werelden, waar ze met hun beginnende puberteit voor staan. Meisjes tekenen vaker zeilboten (die op natuurlijke windkracht varen), terwijl jongens juist vaker voor gemotoriseerde vaartuigen kiezen.

Do's voor ouders

- Laat zien dat je blij bent met zijn tekeningen, hang ze op!
- Teken zelf ook eens mee en neem de tijd.
- Zet een muziekje op tijdens het tekenen, dat geeft inspiratie en energie.
- Complimenten geven is natuurlijk fijn, maar er kleven ook nadelen aan. Als je te veel prijst (ook als hij helemaal niet zo z'n best heeft gedaan) kan je kind gaan twifelen aan jouw oordeel. Bovendien kan hij het gevoel krijgen dat hij aan bepaalde eisen moet voldoen om jouw goedkeuring te krijgen. En dat legt een zware druk op hem: 'De volgende keer lukt het me vast niet om zoiets moois te maken...'
- Als je kind vraagt of hij het wel goed doet, probeer dan neutraal te reageren: 'Zoals jij het doet, doe je het goed'.
- Benoem wat je ziet op de tekening zonder oordeel, dus: 'Ik zie allemaal groene strepen', 'Daar zou ik wel willen wonen!' of: 'Ik word helemaal blij van die vrolijke kleuren!'

Stimuleer de crea kant van je kind!

- Plak het **papier eens op de tafel** vast met schilderstape, zodat je kind twee handen vrij heeft en zich niet druk hoeft te maken dat het vel verschuift.
- Zorg dat je kind **er goed voor gaat zitten**, met twee voeten op de grond en met genoeg bewegingsvrijheid. Of nog beter: laat hem staan! Plak het papier op de muur of op het raam van de schuifpui.
- Haal veel **verschillende materialen** in huis: potloden, stiften, verf, ecoline, vetkrijt, pastelkrijt, vingerverf, grote vellen, kleine vellen, dik, dun en gekleurd papier.
- Heb je een uitbundig kind dat lustig met de verf in het rond spat, laat hem zich dan uitleven op een **groot stuk papier** (of een reep behang) met krijt, dikke potloden of grove kwasten. Voor een wat minder uitgesproken en voorzichtiger kind kan zo'n groot vel juist intimideren. Zoek voor zo'n kind een klein papiertje uit en geef hem fijne materialen: scherpe potloden, dunne stiften en penseeltjes.
- Een groot vel kun je ook minder 'eng' maken door er een **kader op te maken**, bijvoorbeeld een vierkant of een cirkel, waarbinnen je kind kan tekenen.
- Je kind hoeft echt niet alleen papier te gebruiken, **tekenen kan overal!** Op een oude plank, een stuk board, op straat of op de buitenmuur met stoepkrijt, op het strand met een stokje... waar eigenlijk niet?
- Spuit een gladde tafel vol met **klodders scheerschuim** en laat je kleuter er met zijn handen lekker mee kliederen en tekenen. Is de kunstenaar klaar, dan veeg je het zo weer weg... >

Don'ts voor ouders

- Vraag niet steeds wat de tekening van je kind voor moet stellen, dat doodt de creativiteit.
- Dwing een kind niet om een tekening af te maken. Soms is iets gewoon wat het is.
- Laat je commentaar achterwege en oordeel niet. Opmerkingen als: 'Hoe kan dat paard nou groter zijn dan het huis?' of: 'Bomen zijn toch niet blauw?' zijn absoluut *not done!*
- Corrigeer niet en grijp niet in, wees niet te helpend.
- Doe niet vóór hoe iets getekend moet worden. Je kind kan beter zijn eigen manier vinden, zijn eigen 'handschrift'.
- Wil je kind niet over zijn tekening praten? Forceer dat dan ook niet.

Een kloddertje roze hier...

Elke kleur heeft een symbolische betekenis. Leuk natuurlijk, maar het zegt vaak ook helemaal niets. Want als de kleur die jij wil *nét* in handen is van je buurman, pak je gewoon iets anders. Maar soms grijpt je kind onbewust toch opvallend vaak naar dezelfde kleur, en *dán* kan het wel iets betekenen...

Zwart: Staat symbool voor de nacht, angst, het onbekende, maar ook de behoefte aan 'iets nieuws'. Een kind dat veel zwart gebruikt, moet vaak ergens 'doorheen'. Een angst overwinnen, de diepte in, het verborgene verkennen. Er is moed voor nodig om zwart te gebruiken!

Blauw: Een bescheiden kleur die niet in het oog springt, vandaar ook dat veel uniformen blauw zijn. Gebruikt je kind bijna altijd blauw, dan zou het zo kunnen zijn dat hij zich wat op de achtergrond houdt.

Bruin: Als je met verf maar genoeg kleuren door elkaar mengt, krijg je vanzelf een poepkleurige drab. Volgens sommige wetenschappers is dit typerend voor kinderen die zindelijk proberen te worden, of te blijven.

Rood: Een opvallender kleur is er bijna niet. Zijn de tekeningen van je kind altijd lekker fel rood, dan wil hij graag opvallen!

Groen: Veel dingen in de natuur zijn groen, dus dat je kind die kleur vaak gebruikt, lijkt logisch. Toch staat groen ook ergens voor: inspiratie en een nieuw begin.

Paars: In sommige culturen de kleur van de rouw, maar het staat ook voor tegenstrijdige gevoelens: blij en verdrietig tegelijk.

Geel: De zon is geel, uiteraard, maar geel is ook de kleur van jaloezie, warmte en energie.

Een kind dat zwart gebruikt, moet vaak ergens 'doorheen' Daar is moed voor nodig!

Van krabbels tot graffiti

1½ tot 2 jaar. De krabbelfase. Dreumesen ontdekken dat ze een potlood of kwast, of hun vingers vol verf, kunnen sturen en dat ze zelf iets kunnen creëren.

2 tot 2½ jaar. Je kind gaat steeds duidelijker lijnen en structuren tekenen. Er komen strepen naast elkaar en spiraaltekeningen. Het begin van een cirkel is er, maar hij kan hem nog niet netjes sluiten.

2½ tot 3 jaar. Op deze leeftijd gaat een kind meestal voor het eerst gesloten cirkels tekenen. Hij heeft de motoriek om zijn handen te laten doen wat hij wil, maar belangrijker nog: hij begint zich nu bewust te worden van zichzelf en beseft dat hij losstaat van andere mensen.

3 tot 4 jaar. De eerste kopvoeters: tekeningen van mensen (meestal zichzelf) die bestaan uit een enorm hoofd met daaraan de armen en benen bevestigd. Je kind ziet zichzelf nog als één geheel, hoofd en lichaam zijn hetzelfde voor hem.

4 tot 6 jaar. Er komt een lijf aan het hoofd! Heel belangrijk, want dat betekent dat je kind weet dat hij met zijn hoofd zijn lichaam kan besturen en het dus als losse onderdelen ziet. Het lichaam krijgt een navel, oren en rond het 6e jaar ook een nek. Hoe langer de nek, hoe sterker de wil van je kind!

6 tot 7 jaar. De zon wordt steeds kleiner (hij beseft steeds meer dat de aarde niet alleen om hém draait) en je kind richt zich in zijn tekeningen steeds meer op de buitenwereld en op sociale gebeurtenissen in zijn leven.

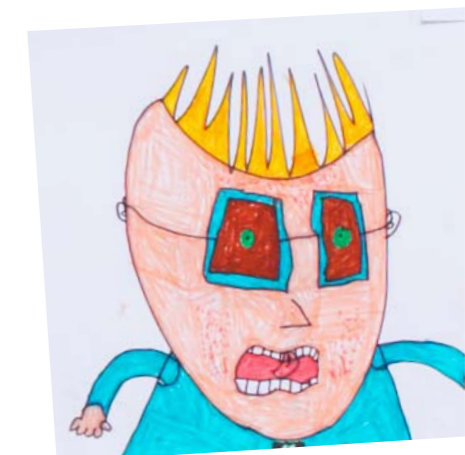
7 tot 9 jaar. Er komen steeds vaker letters en cijfers in de tekeningen voor, er wordt abstracter getekend en er is meer oog voor detail.

Doe niet vóór hoe je iets tekent. Je kind kan beter zijn eigen 'handschrift' vinden

9 tot 12 jaar. De gum en de liniaal worden nu veelvuldig gebruikt. Je kind wordt kritischer en wil steeds realistischer gaan tekenen. Hij ontdekt hoe hij in perspectief moet tekenen (daar zijn z'n ogen nu ook geschikt voor) en houdt zich vooral bezig met geometrische figuren die hij fijn met de geodriehoek in elkaar kan puzzelen. Helaas haken veel kinderen op deze leeftijd al af...

Vanaf 12 jaar. Aan het begin van de puberteit gebruiken kinderen vaak zwart in hun tekeningen, ze willen zich laten zien op papier (en op de muren met graffiti...) maar zijn tegelijkertijd ook onzeker. Ze proberen heel natuurgelukkig te tekenen. Striptekeningen wint ook aan populariteit! >

Tegen de tekenmoeheid

Met een jaar of 10 geven veel kinderen de brui aan tekenen. Hoe komt dat toch?

Je zou denken dat vooral in de roerige tienerjaren tekenen een welkome uitlaatklep kan zijn. Maar helaas, kinderen gaan op deze leeftijd meer eisen aan zichzelf stellen, en dus ook aan hun tekeningen. Ze willen levensechte creaties maken, maar daarvoor ontbreekt het ze nog aan de techniek. Hoe help je je kind deze moeilijke impasse door, zodat hij ook op latere leeftijd van tekenen blijft genieten?

Hier een aantal tips:

- Om rustig te kunnen tekenen moet een kind er wel de tijd voor vinden. Rent hij van de ene voetbaltraining naar de andere gitaarles? Misschien is een iets rustiger agenda, met hier en daar een 'verveelurtje' al genoeg om je tiener weer aan het tekenen te krijgen.
- Raakt je kind gefrustreerd omdat hij bijvoorbeeld een fiets niet mooi op papier krijgt? Laat hem zijn fiets gewoon binnen in de huiskamer zetten zodat hij 'af' kan kijken.
- Hoe ziet een boom er in het echt nou eigenlijk uit? Of de koeien in de wei? Of een wolkenlucht? Pak papier en potloden en neem je kind mee naar buiten om het met eigen ogen te zien en meteen vast te leggen.
- Zoek samen in de bibliotheek boeken uit over teken-technieken of schrijf je kind in voor een cursus cartoontekenen of een graffitiworkshop.
- Help je kind op weg met een geodriehoek en passer zodat hij leert zelf mandala's te maken (ronde tekeningen gevuld met geometrische figuren, daar zijn tieners gek op!)
- Weinig tekenlust is vaak ook een gebrek aan fantasie. Maar daar kun je wat aan doen! Prikkel zijn fantasie door hem een mooi of spannend verhaal voor te lezen (ja, ook al leest je kind al jaren zelf!), de natuur in te gaan, een voorstelling te zien of mooie muziek op te zetten. En zet die computer en tv eens uit! ■

Meer weten?

Veel praktische tips, do's en dont's uit dit artikel komen uit de workshop van Nadine Schartz. Zij geeft de workshop 'Kinderen via hun tekening begrijpen'. Verder richtte zij InnerHeart op om mensen te helpen hun aandacht voor zichzelf, werk en ouderschap zinvol in balans te krijgen. Ze coacht en geeft workshops Ontspannen Ouderschap.

Meer info op innerheart.nl.